

Warszawa, 10.02.2005

Opinia dla Senackiej Komisji Rolnictwa
w sprawie perspektyw produkcji buraków cukrowych w Unii Europejskiej

Skala produkcji buraków cukrowych w Unii Europejskiej w najbliższych latach zależy będzie od ostatecznego kształtu reformy polityki cukrowniczej tego ugrupowania.

Projekt reformy został opublikowany w lipcu 2004 r. przez Komisję Europejską. W projekcie tym założono rozpoczęcie zmian w roku gospodarczym 2005/06, jednak najnowsze doniesienia na temat harmonogramu obrad Światowej Organizacji Handlu wskazują, że termin ten zostanie przesunięty na rok 2006/07.

Wdrożenie reformy oznacza następujące główne zmiany:

- zastąpienie ceny interwencyjnej cukru, w wysokości 632 euro/t, ceną referencyjną, wynoszącą 421 euro/t, tj. o 33% niższą,
- połączenie kwoty A produkcji cukru (równej zapotrzebowaniu wewnętrznemu na cukier) i kwoty B (równej dotowanemu eksportowi cukru),
- stopniowe ograniczenie wolumenu kwot produkcyjnych, z dotychczasowych 17,4 mln t cukru białego dla 25 krajów członkowskich, do 14,6 mln t, przy równoczesnym obniżeniu poziomu ochrony celnej oraz zwiększeniu importu cukru na zasadach preferencyjnych,
- umożliwienie transferu kwot produkcji cukru pomiędzy krajami członkowskimi UE,
- stopniowe obniżenie minimalnych cen skupu buraków cukrowych do 27,40 euro/t (z dotychczasowych 46,72 euro/t dla buraków kwoty A i 32,42 euro/t dla buraków kwoty B),
- wprowadzenie nowej formy płatności bezpośrednich dla plantatorów buraków cukrowych, pokrywających 60% strat, spowodowanych obniżeniem cen skupu,
- zwiększenie kwot produkcji izoglukozy o 300 tys. t (z dotychczasowych ok. 500 tys. t).

Opisane zmiany powinny doprowadzić do restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego Unii Europejskiej oraz wzrostu jego międzynarodowej konkurencyjności. Przewiduje się koncentrację produkcji cukru w regionach o najlepszych naturalnych warunkach dla uprawy buraków cukrowych, połączoną z ograniczeniem produkcji w pozostałych regionach, do których w pierwszej kolejności będą należały Grecja, Irlandia i Włochy. Zdaniem Komisji, rynkowa cena cukru ukształtuje się na poziomie 475 euro/t (obecnie – 725 euro/t), co powinno zapewnić opłacalność w Austrii, Szwecji, Niemczech, Polsce, Wielkiej Brytanii i Francji.

Rozkład w czasie procesu obniżania kwot produkcji cukru oraz szacowany (przez autorkę niniejszej opinii) spadek powierzchni uprawy buraków cukrowych w 25 krajach UE przedstawia poniższe zestawienie:

Rok gospodarczy	Kwota A + B produkcji cukru mln t	Areał uprawy buraków cukrowych tys. ha
2005/06	17,4	2100
2006/07	16,1	1940
2007/08	15,6	1880
2008/09	15,1	1800
2009/10	14,6	1700

Kwota produkcji cukru w skali 25 krajów UE, zredukowana do 14,6 mln t, ma być w przybliżeniu równa wewnętrznej konsumpcji tego produktu, co oznacza wyeliminowanie dotowanego eksportu. Rzecz jednak w tym, że w 15 krajach UE udział kwoty B (cukru przeznaczonego na eksport dotowany) w sumarycznej kwocie A + B wynosi obecnie ok. 18%, podczas gdy w Polsce zaledwie 5,5% (załącznik).

W tej sytuacji równomierne rozłożenie obniżki kwot produkcji cukru pomiędzy kraje członkowskie UE oznaczać może dla Polski obniżenie kwoty A + B do poziomu 1,40 mln t, z dotychczasowych 1,67 mln t. Oznaczałoby to spadek produkcji cukru poniżej zapotrzebowania wewnętrznego, które wynosi ok. 1,60 mln t. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych mogłaby obniżyć się do 240-250 tys. ha, z obecnego poziomu 290 tys. ha, a liczba plantatorów mogłaby zmniejszyć się do 70 tysięcy, z dotychczasowych 84 tysięcy.

Dobre naturalne warunki uprawy buraków cukrowych w Polsce oraz relatywnie niski poziom płac pracowników cukrowni powinny sprzyjać przenoszeniu kwot produkcji cukru do Polski. Mało prawdopodobny jest scenariusz pesymistyczny, polegający na transferze polskich kwot produkcji cukru do macierzystych krajów inwestorów strategicznych spółek cukrowych działających w Polsce.

Z tych przyczyn sprawą niezmiernie ważną jest wynegocjowanie przez Polskę kwoty produkcji cukru zredukowanej nie bardziej niż do poziomu konsumpcji wewnętrznej, tj. ok. 1,60 mln t.

Doniesienia z Europy Zachodniej i USA wskazują, że w warunkach pogarszającej się koniunktury dla przemysłu cukrowniczego rolę inwestorów strategicznych firm cukrowniczych starają się przejmować lokalni producenci buraków cukrowych. Także i w Polsce szansę utrzymania produkcji buraków cukrowych i cukru mogliby zagwarantować polscy plantatorzy, powiązani z Krajową Spółką Cukrową, pod warunkiem, że aktualną podwyżkę cen skupu buraków cukrowych wykorzystaliby w maksymalnym stopniu dla zgromadzenia przeważającej części środków, potrzebnych na zakup akcji „Polskiego Cukru”.

Załącznik

Kwoty produkcji cukru w Unii Europejskiej –
ilości podstawowe w roku gospodarczym 2004/05

Państwa – regiony	Kwoty cukru (a) w tys. t		Udział kwoty B w kwocie A + B
	kwota A	kwota B	%
Austria	314,0	73,3	18,9
Belgia i Luksemburg	674,9	144,9	17,7
Dania	325,0	95,7	22,7
Finlandia	132,8	13,3	9,1
Francja	2536,5	752,3	22,9
Francuskie depart. zamorskie	433,9	46,4	9,7
Grecja	288,6	28,9	9,1
Hiszpania	957,1	39,9	4,0
Holandia	684,1	180,4	20,9
Irlandia	181,1	18,1	9,1
Niemcy	2612,9	804,0	23,5
Portugalia	63,4	6,3	9,0
Autonomiczny region Azorów	9,0	0,9	9,1
Szwecja	334,8	33,5	9,1
Wielka Brytania	1035,1	103,5	9,1
Włochy	1310,9	246,5	15,8
Razem UE-15	(b) 11894,2	2587,9	17,9
Cypr	–	–	–
Czechy	441,2	13,7	3,0
Estonia	–	–	–
Litwa	103,0	0,0	–
Łotwa	66,4	0,1	0,1
Malta	–	–	–
Polska	1580,0	91,9	5,5
Słowacja	189,7	17,7	8,5
Słowenia	48,2	4,8	9,1
Węgry	400,5	1,2	0,3
Razem nowe kraje	2829,0	129,4	4,4
Razem UE-25	14723,2	2717,3	15,6

Uwagi: (a) W przeliczeniu na cukier biały. (b) Z powodu zaokrągleń kwoty łączne różnią się (w niewielkim stopniu) od sumy kwot narodowych.

Źródło: Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/2001 z dnia 19 czerwca 2001 r., dotyczące wspólnej organizacji rynku cukru, z późniejszymi zmianami.

Wyrażone w materiale opinie odzwierciedlają jedynie poglądy autora.

© Copyright by Kancelaria Senatu, Warszawa 2004

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość opracowania nie może być bez zgody wydawcy - Kancelarii Senatu – reprodukowana, użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych.